

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika izdan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrta leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Zaton demokracije.

Moderna demokracija, otrok meščanskega liberalizma, se po stoletnem razvoju in obstoju počasi pogreza pod deske svetovne pozornice v nič, kamor je izginilo že nešteto človeških vladavin in njih oblik. Kakor se podira teorija za teorijo, ustanova za ustanovo, katere je ustvarila liberalna doba, tako poka in se ruši demokratični parlamentarizem, ki je bil faktično golo interesno zastopstvo meščanstva.

Liberalno meščanstvo je razdrlo prejšnjo stanovsko gradnjo države, potem se pa polastilo nekaterih iz krščanstva vzetih in po svobodomiselnem razumarstvu popačenih gesel bratstva, svobode in enakopravnosti in, ko je z njihovo pomočjo zavladalo, zaslužilo velik del človeštva, delavstvo. Niti je zavlada svoboda niti bratstvo, in enakopravnost je ostala gola fraza na papirju. Služila je samo za orožje meščanstvu, da je odstranilo plemstvo; pri delovnih množicah pa se je ustavila. Po demokratičnem predstavniškem sistemu naj bi vlada bila zgolj izvršilni organ ljudstva, v resnici pa je demokratična zbornica bila zgolj izvršilni organ meščanstva ali tako zvanih pridobitnih slojev, ljudstvo pa izkoriščana masa. Tudi splošna in enaka volivna pravica na tem ni ničesar izpremenila. Sicer se je med množice širila neka »splošna izobrazba«, toda le-ta je bila vse kaj drugega ko globoka in krščanska in ni nič pripomogla k temu, da bi delavske množice dobile pripadajoči jim vodilni vpliv na državo, čeprav se je ta naslanjala na papirju na »večino«. Kajti meščanstvo, ki se je začelo razvijati v velekapitalizem, je s pomočjo kapitala korumpiralo i vrhove i nižave, tako da so tudi navidez najpopolnejši parlamenti — vzemimo samo ameriškega — postali enostavne glasovalne mašine v rokah in v namene velikega kapitala.

Toda medtem so rastle delavske strokovne organizacije. Veliki kapital je moral začeti z njimi računati in čedalje bolj uvideva zapadna Evropa, da i interesom velikega kapitala in posvetovljenega gospodarstva ne odgovarja več današnji parlamenti, ki jih je zamislilo in razvilo meščanstvo v dobi proste konkurence. Danes je tudi velekapital organiziran na podlagi vezanosti različnih skupin, koncernov in trustov, nasproti pa mu stoji istotako na principu interesne solidarnosti organiziran proletarijat. Iz tega položaja sta samo dva izhoda: ali diktatura proletarijata, kakor so jo uresničili sovjeti, ali pa na delodajalskih in delojemalskih korporacijah zgrajena vladavina, ki bi razredna nasprotstva ublažila, uredila in usmerjala v obči blagor. Demokratični parlament, v katerega se voli po že davno preživelih, mrtvih političnih načelih in shemah liberalnega razumarstva, je za tako nalogo absolutno nesposoben. V liberalni demokratični vladavini je vsak posameznik gola številka, ne predstavlja nič konkretnega, in iz teh golih števil, pod katere se obesijo firme neke politične stranke in nazora, se sestavlja »splošna ljudska volja« — največji teoretični nezmisel in največja utvara, kar jih je kdaj bilo v človeški zgodovini, ki se je tudi v praksi izkazala kot taka. Nekje se shaja majhen interesni krožek, ta določa kandidate, potem se iz strankinega fonda razvije velikanska agitacija in »ljudska volja« je gotova.

Krščanskosocialistično delavstvo že od samega početka ni malikovalo liberalne meščanske demokracije in vladavine. Mi vemo, da je vsaka vladavina

le čisto odnosne vrednosti. Vsaka ima nekaj dobrega, vsaka pa se izkaže za preživelo, če pridejo nov čas in nove razmere. V demokraciji je zdravo načelo, da je treba vladati v sporazumu z vladanimi in da je ona vlada najboljša, ki najbolj odgovarja potrebam in težnjam množice, oziroma večine. Toda prav tako visoko držimo kot kristjani načelo, da imajo tako vlada kakor vladani pripoznavati nad seboj neka vrhovna moralna načela, ki so od volje ali samovolje vsakega posameznika, vsake skupine in tudi od celote popolnoma neodvisna: to je božji zakon in vesoljni moralni red. Če se ta red stalno krši, je vladavina zanič, naj bo absolutistična ali demokratična, naj ima za seboj manjšino ali večino. V božjem in vesoljnem moralnem zakonu temelječi obči blagor: to je vrhovno načelo, načelo prave, to je krščanske demokracije!

Ta blagor danes nujno zahteva novo vladavino, če nečemo socialne revolucije, katero kot krščanski socialisti kot največje družabno zlo zametamo. Zato tudi kot delavci odkrito odobrujemo in pozdravljamo 6. januar, ki je odpravil negodni politični sistem prošlosti. Čisto nič se ne vežemo na gotove teorije, predsodke, dogme in malike, naj si nadevlejo še taka zveneca imena. Stran s prošlostjo in njenimi lažnjivimi gesli ter barijerami, ki zadržujejo tok življenja! Zdaj je naloga vseh, ki hočejo državi in ljudstvu res dobro, da se vsa stara ropotija čimprej pomeče v kot in se gradi nov dom, pod katerim bo dobro in prijetno bivati. V ustavnem načrtu Jugoslovanskega kluba, ki ga je izdelal tovariš Gosar, imamo pravilno začrtane smernice korporativnega zastopstva v državi, skombiniranega s političnim. V fašistovskem zamislu imamo zgolj korporativen sistem. Angleška Labour-party istotako gradi bodočo državo na tako zvanih gildah. Treba je najti srečno in našim razmeram prilagojeno kombinacijo teh načel in sistemov tudi za našo državo.

Mi si čisto nič ne utvarjamo, da bi že s tem bil dosežen naš krščanskosocialistični delavski ideal družabnega in državnega reda. Korporativni sistem, kakor je mogoč v današnji evropski družbi in državi, bo le neko večalimenj posrečeno uravnoveševanje dveh zaenkrat še vedno diametralno nasprotujočih si družabnih zamislov in sistemov: velekapitalističnega in proletarskega. Delavstvo bo v njem brezprimerno slabše zastopano kot veleindustrija in kmetski stan, ker je slabše organizirano, ker ga je posebno po južnih krajih tudi manj in ker ga teži dediščina prošlosti in družabnega neupoštevanja kakor tudi velika lastna razcepljenost in neenotnost. Vendar je korporativni sistem primeroma neprimerno boljši od liberalno-demokratičnega in nas socialnemu idealu delovnih množic neprimerno bolj približuje. Dal bo razmaha in veliko več možnosti ustvarjajočega dela delavskim strokovnim zastopstvom in zbornicam, če le-te ne bodo tako utesnjene v svobodni delavnosti, kakor so n. pr. v Italiji, kjer so eksekutivni organi ene same, to je fašistovske stranke, ki naravnost diktira, v škodo samoiniciativni delavskega stanu. Parlamentarna borba bo veliko bolj stvarna in zato za splošno plodovitejša ko v meščansko-demokratičnem parlamentu, ki je bil bolj pozornica demagogičnega govornišтва nego stvarnega dela za ljudstvo. Kapital in delavstvo z drugimi stanovi vred bodo lažje našli pot drug do drugega, socialni konflikti

Novi dogodki.

Štedenje in novi zakon o centralni upravi.

Zadnjič smo poročali, da je bil sprejet nov zakon o vrhovni državni upravi in s tem reducirana štiri ministrstva. Sedanja vlada je že od začetka poudarjala, da je naša uprava predraga in da je treba štediti. Novi zakon je prvi večji in izdatnejši korak k štedenju in to ne samo pri nižjih uslužbencih ampak tudi pri ministrih, ki smo jih brez dvoma imeli preveč. S tem zakonom niso odpravljeni samo štiri ministri (vsak minister je prejemal plače okrog 300.000 dinarjev letno), ampak tudi ministrski avtomobili (96.000 Din letno), ministrski kabineti in njih pisarne; dalje visoke najemščine za pisarne, ki so bile v privatnih hišah (do 6 milijonov letno!). Razni oddelki bodo združeni, aparat poenostavljen. Tako bo finančni efekt novega zakona o vrhovni državni upravi prištedil državi parkrat deset milijonov.

Reorganizacija državne uprave.

V zvezi z novim zakonom o vrhovni državni upravi hoče vlada reorganizirati tudi vse nižje upravne enote. Vsa ministrstva delajo intenzivno na tem. Skupna posvetovalna seja o tem, ki jo je vodil dr. Korošec, se je vršila dne 6. aprila. Najprej hočejo reorganizirati poslovanje pri posameznih ministrstvih tako, da se vsi nepotrebni oddelki ukinejo, da se združi delo, ki po svoji naravi spada skupaj, in da se uradništvu da večja možnost udeleževanja, lastne iniciativnosti, pa tudi večje odgovornosti. Za tem pridejo k reorganizaciji nižjih upravnih enot. Prihodnje dni bodo posamezna ministrstva predložila načrte ministrskemu predsedniku, ki bo nato uredbo podpisal.

Statistični in tiskovni urad.

Da naša država do zadnjega ni imela nobene prave, še manj pa zanesljive statistike, je znano. Naša propaganda v inozemstvu pa tudi delovanje tiskovnega urada za domače razmere so bile silno klaverne.

Hitro se menjajoči režimi in lastne strankarske razprtije in koristi so ovirali razvoj in delo teh uradov. Sedanja vlada hoče tudi to reorganizirati. Za statistični oddelk je povabila iz Nemčije (Frankfurta) znamenitega statistika dr. Žižka, da organizira tudi pri nas statistiko. Sicer je ta strokovnjak napravil za našo državo štiri predloge o statističnem uradu, pa se nobeden ni izvedel pod prejšnjimi režimi.

Vse tiskovne oddelke pri posameznih ministrstvih je vlada ukinila in uradnike odpustila. Osnovala pa bo enoten, moderno urejen tiskovni urad.

Stanovanjsko vprašanje.

Ministrstvu za soc. politiko se je v zadnjem času nagomladilo od strani hišnih posestnikov in stanovanjskih najemnikov vse polno resolucij in predlogov za novi zakon o stanovanjih. Komisija, ki je vprašanje proučevala, se je izja-

vila v načelu za dosedanje stanovanjsko zaščito. Meni tudi, da bi se morala sprejeti splošna zaščita. Komisija je tudi predlagala, da se mora zakon ozirati na krajevne razmere in določati način in višino najemščin. Iz kabineta ministrstva za soc. pol. se javlja, da se stanovanjski zakon še vedno proučuje. Minister predlogov še ni pregledal, dal pa bo te dni obvestilo o tem tako perečem vprašanju. Komisija bo nato dobila navodila za izdelavo zakona.

Vprašanje delovnega časa.

Sednji minister za socialno politiko in narodno zdravje je sklical svoj čas v Zagrebu anketo o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov. O tej konferenci smo že poročali. Nato se je vršila konec marca še ena anketa v Belgradu, h kateri pa je bilo za delojemalce vabljen samo centralno tajništvo Delavskih zbornic v Belgradu. Tudi o tej konferenci smo že poročali.

Z ozirom na novo uredbo o odpiranju in zapiranju trgovin in ureditvi delovnega časa se je prejšnji teden zglasila pri ministru deputacija vseh Delavskih zbornic v naši državi. Deputacija je ministru predložila spomenico, v kateri protestira proti temu, da na konferenco dne 28. in 29. marca niso bili vabljeni zastopniki Delavskih zbornic, čeprav zakon o zaščiti delavcev naravnost določa, da take naredbe ne smejo biti sprejete, ako niso bile prej predložene v mišljenje Delavskim zbornicam. Minister je izjavil, da je bila konferenca samo informativnega značaja.

Dalje je predlagala delavska delegacija: Nova naredba o odpiranju in zapiranju trgovin in obratov ne sme in ne more biti v dejanskem življenju ločena od naredbe o delovnem času; obe naredbi pa morata biti samo izvršilni k že obstoječemu zakonu o zaščiti delavcev in ga torej ne sme ta kršiti. Sednji načrt o odpiranju in zapiranju trgovin pa krši zakon o zaščiti delavcev v točkah o delovnem času, o nedeljskem počitku in o nadurnem delu. S takimi naredbami je pomen zakona o zaščiti delavcev iluzoren. V interesu tistih delavcev in nastavljenecv, torej v interesu velikega in najbednejšega dela našega naroda je, da sedanje socialne zakone ohranimo in izpopolnimo, ne pa da kakorkoli ustvarjamo predhodne slučaje, ki te zakone spreminjajo v poslabšanje položaja najrevnejših.

I. delavska hranilnica in posojilnica v Mariboru

je naš edini delavski denarni zavod.

Vloge obrestuje najvišje in daje posojila po najnižji obrestni meri.

se bodo mogli objektivneje in z večjim vpoštevanjem interesov drugih razredov reševati; in če bo delanstvo enotno, močno, disciplinirano in uvidno, bo lahko sodobno gospodarstvo postavilo polagoma na ploščo socialističnega reda, da se bodo razredi pretvorili v delovne stanove, da ne bo izkoriščujočih in izkoriščanih, ampak vsi koristni delovni organi socialnega organizma, da kapitalistična miselnost in usmerjenost gospodarstva naredi prostor krščansko-

socialistični — ali krščansko-demokratični. Kajti na besedah ni nič ležeče in na besede mi ničesar ne damo — ne v prošlosti ne v bodočnosti in delavci bomo zmagali tim prej, čim prej se osvobodimo suženjstva izvestnih — besed in gesel!

Eno pa ponavljamo z vsem poudarkom: vse to se bo doseglo le, če bo delavstvo enotno, enotno in še enkrat enotno!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Viničarji.

KAJ IMAM OD STROKOVNE ORGANIZACIJE.

Pogosto se sliši med viničarji vprašanje, češ kaj je treba organizacije in zakaj plačujemo članarino? Toliko in toliko sem že plačal, pa še nič od tega nimam, niti podpore še nisem dobil. Tako se vprašuje pač samo nevednež in oni, ki je slep in gluhih ter ne razume, kaj se danes z njim samim prav za prav godi. Toliko manj tak viničar razume, kaj se pravi biti delavec, kot tak trpeti in biti izkoriščen. Navadno so taki ljudje trdno prepričani, da drugačen družabni red, kakor je sedaj, biti ne sme in ne more. Delavec ima samo delati in molčati, biti suženj od rojstva do smrti. Taka je današnja kapitalistična vzgoja, katera si na vse kriplje prizadeva, prirediti v svoj krog že itak nevedne proletarske mase. Taki člani in tovariši naše strokovne organizacije so kakor suha veja zdravega drevesa, ki ne prinašajo nobenega sadu in rasti. Rajši trpi sam, v sled svoje strahopetnosti in nevednosti največjo škodo in krivico, kakor bi zaupal svoji organizaciji, se iste poslužil ter odločno in skupno z vsemi tovariši nastopil za svoje pravice. Za vsakega takega omahljivca, ki samo gošpodi veruje, ni nobene pomoči, pa če bi mu viničarski red dohtarske plače predvideval, ker zanje se niti zganiti ne bi hotel, ampak bi samo čakal, da mu pečeni piščanec kar sam od sebe v usta prileti. Organizacija sama bi mu morala vse storiti, dočim pa sam čaka prekrižanih rok na boljši čas. So pa tudi taki tovariši, ki sicer boljše razumejo potrebo strokovne organizacije in je celo opaziti, da hočejo imeti v nji odločilno besedo, vendar pa ne iz ljubezni in namena do skupnosti, ampak le do samega sebe. Taki navadno iščejo le osebnega profita pri organizaciji. Ker se jim pa to ne posreči, takoj odstopijo in začnejo z vso silo tolči in kritizirati po tistem, kar so pred časom sami najbolj zagovarjali namreč — strokovno organizacijo.

Kdo pa je organizacija? Kdo je tisti, ki ne daje in ki za take ljudi nima pomena. Načelstvo, centrala, strokovni tajnik, odbori skupin in zaupniki niso še nobena organizacija, ampak samo izvrševalci volje članstva. Organizacija v pravem pomenu besede je celokupno članstvo. Pri članstvu se organizacija začne, pa tudi neha. Kakršen je posameznik, taka je celota, taka je organizacija. Če posameznik samo spekulira, kje naj izkoristi ali nazaj izvleče tiste dinarje, ki jih plača kot članarino in če so vsi taki, potem taka skupnost ne more vzdržati, organizacija se ne razvija. Kjer pa ima član zavest, da svoji organizaciji žrtvuje kar največ more, zato ker se zaveda, da je ta strokovna organizacija njegova in brez nje biti ne sme in ne more, tam ima organizacija svoj trden temelj obstoja in napredka. Mi viničarji

smo od prvega do zadnjega sami reveži. Morda se komu posreči, da včasih svojo revščino na zunaj vsaj nekoliko zakrije, sploh se pa to ne da, zato smo si vedno vsi enaki. Tako je torej naša strokovna zveza viničarjev, organizacija revežev, beračev, zapuščenec, nemančev itd., ki vsi skupaj nič nimamo. Kateri pameten človek more tedaj zahtevati, da naj taka organizacija z obiljem obisiplje, kdo more pričakovati tukaj le stalnih dobičkov. Vsak tak viničar pa tudi član organizacije je na napačni poti in tvori vrzel v naši skupnosti, katero je treba brez-pogojno odstraniti. Mi smo se združili zato, da se borimo proti profitarstvu svojega bližnjega, zato torej ako hočemo doseči svoje pravice, ne smemo biti sami bolj profitarški, kakor naši nasprotniki — kapitalisti.

Vsak oni viničar, ki čuti znamenje časa, kateri kliče vse delovne stanove k najtesnejši združitvi in vsak oni, ki je delal in še dela v organizaciji, ne bo pomišljal in si stavil vprašanj, zakaj organizacija, zakaj članarina. On se dobro zaveda, ako bi ne bilo strokovne organizacije, bi se za viničarje nihče ne brigal, nihče povedal v svet nikdar, kako se viničarjem godi, kakšni so nekateri gospodariji, kakšna beda je med tem ljudstvom itd. Ako bi ne imeli strokovne organizacije, katera nas danes vse viničarje združuje, bi bili kakor čreda brez pastirja, izročena volčji nevarnosti in poginu. Bili bi brez vsake zaslombe, brez kašpotja naprej v borbo za obstanek. Nobenega viničarskega reda še ne bi dočakali in nikogar ne bi imeli, ki bi se zanj potegoval. Brez organizacije, bi ne imeli Podpornega sklada, iz katerega smo že toliko obupanih s podporami potolažili. Nobenega Starostnega sklada bi ne bilo, z eno besedo ničesar. Dejstva in številke govorijo, koliko koristnega za vse viničarje in posameznika je naša strokovna organizacija že storila. Kdor pa tega razumeti ne more, naj si ne domišljuje, da je organizacija zanj premalenkostna ali brezkoristna, marveč le vsak dotični sam je še nezrel in tako zaostal, da niti razvoju lastnega stanu slediti ne more, kaj šele razvoju vseh ostalih za delavstvo nič manj važnih svetovnih dogodkov. Vsak tak je zgubljen in mu ni pomagati.

Iz centrale. Naznanjamo vsem našim članom, predvsem skupinskim odborom, naj skrbijo, da bodo imeli še ta mesec plačano vso zaostalo članarino, obenem tudi še za mesec maj. Po 1. maju bomo pričeli pri »Podpornem skladu« posloovati točno po določilih poslovnika, t. j. da oni, ki nima za dotični mesec plačano, v katerem prosijo podpore, ne more dobiti nobene podpore. Pomnite ta opomin dobro, opozarjamo Vas pravočasno! — Skupinskim blagajnikom pa še posebej naročamo, naj brez ozira nato, da smo jim pred časom dali drugačna navodila, da naj pošiljajo obračune in članarino najpozneje do vsakega 1. dne v

mesecu; n. pr. članarino za mesec maj je poslati že do 1. maja, torej vedno za en mesec naprej. Ako kdo v prihodnjem mesecu, ki je morda članarino za mesec maj že plačal, ne bo dobil podpore ali lista, naj ve, da ni krivda pri centrali, ampak pri zaupniku ali blagajniku, če članarine ni odposlal. Izgovor blagajnika, da še vsi člani do tega časa niso plačali, ne bo držal, ker smo jim sedaj kakor že poprej naročili, da naj članarino pošljejo, tudi če bi plačalo samo pet članov. Redni člani ne smejo biti oškodovani zaradi nerednih. To naročilo naj odborniki in zaupniki sporočijo vsem članom, kateri zaradi zaostale članarine ne bodo prejeli te številke »Delavske Pravice«. — Blagajnik SZV.

Sv. Benedikt v Slov. goricah. Tukaj se je ustanovila 24. marca nova skupina. V tej župniji je skupaj 60 viničarskih družin. Temelj organizaciji je položen in vsak naš član naj skrbi, da pridobi vse viničarje v organizacijo. V slogi je moč, bodočnost pa v nas samih!

Sv. Ana v Slov. goricah. Naši občni zbori postajajo vedno bolj zanimivi. Tukaj se je vršil občni zbor 25. marca. Tov. Peter Rozman nam je podal lepo poročilo o nalogah, ki si jih v organizaciji staviti moramo. Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki naših kmetov. Ker so še ti zelo napačno informirani o pravem namenu naše strokovne organizacije, se je tov. Rozman v govoru obrnil na navzoče kmetijske zastopnike predvsem na g. Spindlerja, naj on prevzame vlogo posredovalca med tukajšnjimi organiziranimi viničarji in nasprotnimi kmeti. Z veseljem je g. Spindler prevzel to važno nalogo in dejal, da so kmetje napačno poučeni. Sem na zborovanje pa ne pridejo, da bi se prepričali o dobri stvari, ki je nasprotna le krivici. Dejal je med drugim, da je Strokovna zveza viničarjev na Štajerskem najbolj urejena organizacija in bi bil zelo vesel, ako bi kdaj dočakal in videl kmetstvo organizacijo na taki stopnji kakor je viničarska. Na vse navzoče je napravil g. Spindler s svojo izjavo najboljši vtis ter samo upamo, da imamo v njem zanesljivega zagovornika in prijatelja v kmetijskih vrstah. Tako se uresničuje krščanski socializem. Začeti je treba!

Sv. Miklavž pri Ormožu. 14. aprila porani sv. maši se bo vršil strokovni sestanek članov naše skupine. Razpravljalo se bo o vsem važnem, potrebnem in koristnem za viničarje. Govori tov. Peter Rozman. Pridite vsi, ker je važno.

Kapela. 21. aprila se bo vršil občni zbor tukajšnje skupine po rani sv. maši v gostilni gosp. Lukovnjak pri Kapeli. Dnevni red: Čitanje zapisnika. Poročilo odbora in nadzorstva. Volitev odbora in nadzorstva. Poročilo centralnega tajnika. Sprememba pravil. Slučajnosti. Vsi člani so dolžni, da se točno in zanesljivo udeležijo.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

ceste, ampak tudi — kako bi dejal — da bi si zamišljal, kaj bi se moglo v tej kamri vse zgoditi; ali bi bilo to sladko ali strašno, tega nisem vedel. Često sem menil, da mora Bog biti v tej sobi. Često sem v njej tudi molil. Bilo je nekaj tako skritega, tako samotnega, tako kot v marsikateri soteski ali v marsikateri skriti dolini mojih rodni gora.

Redko je kdo lezel do moje višave. Vsakdo bi bil lahko prišel k meni, zakaj moja vrata niso bila nikoli zaprta, tudi nisem imel predsobe. Včasih je prišel eden mojih učiteljev, ki je stanoval pod menoj, včasih sošolec z gimnazije. Sicer pa so bili stari latinski in pa grški pisatelji moji edini tovariši. Bilo je nekaj poganstva v moji sobi. Seveda je visel križ nad mojo posteljo in krpilček pri vratih. Toda iz poganskih knjig, ki smo jih morali brati, in ki smo jih pogosto z velikim veseljem brali, se je dvigal prav močan poganski opoj. Ah, poganstvo je bilo vendar tako lepo! Zemsko veselje, slast, cvetoče rože, vrisajoče misli, sladki sad, zlate čaše, visoke misli, moške besede, pretresljive igre — in o krščanstvu nam je veroučitelj povedal tudi mnogo lepega, toda treba je bilo mladi naravi vedno naprej prizadeti nekoliko sile, preden je priznala, da je to res lepo, in bilo je vendar vedno prav resno in težko, vedno

Kovinarji

Jesenice. V nedeljo 7. t. m. se je vršil občni zbor strokovne skupine kovinarjev. Celoten potek občnega zbora je bil živ dokaz vztrajnega dela organizacije za vsestranski napredek delavstva.

Zapisnik zadnjega občnega zbora je bil soglasno odobren. Predsednik tov. Pukšič je v svojem poročilu navajal na široko delo odbora. Naši organizaciji ne gre samo za to, da iztisne iz članov vsak mesec redno organizacijski prispevek in od časa do časa skuša priboriti kako izboljšanje. Ne! Mi si nadevujemo tudi nalogo, da se delavstvo v organizaciji osvobodi tudi duhovno spon kapitalizma, da iztrebi iz sebe kapitalistično miselnost in vzgojo. Smo na tem, da iz svojega in trpljenja vsega proletariata in Kristusovega nauka ustvarjamo svojo lastno duhovnost, osebnost, proletarsko kulturo, kulturo dela in tako polagamo temelje novi družbi, socialistični bodočnosti. V tem si mora biti vsak naš tovariš na čistem. In strokovna organizacija, ki si niti ne prizadeva, da bi vsaj malo vršila to eno prvobitnih nalog, ampak v praktičnem življenju ravna nje voditelji celo drugače, je napačna. Ona ni proletarska, ona ne zida bodočnosti in proletariata ne vodi v odrešenje, ampak ga stalno odvaža na stran pota. — Pri svojem delu nismo zamenjali niti ene plati našega programa. Gotovo smo napravili v preteklem letu znaten korak naprej k ojačenju in povečanju naše številčne moči, kakor tudi v pogledu konsolidacije v nas.

Poročili tov. tajnika Ličofa in blagajnika Pogačnika sta bili stvarni in priča o živahnem gibanju organizacije. Število članstva je znatno poraslo.

Tov. podpredsednik Šoberl je poročal o naši strokovni politiki in delu obratnih zaupnikov. Omenjal je zlasti gibanje žičarjev in vprašanje revizije akorda. Naša organizacija je dosedaj vedno prva podzemala korake v vseh zadevah in odločilno posegla v situacijo, kadar je bilo treba. Odločeni smo javno povedati, da smo to storili še tudi prav v zadnjem času, čeprav smo igro, ki jo hoče igrati z nami nekdo, ki si vse preveč domišljuje, že zdavnaj izprevideli. Kakšno pa bo naše postopanje v bodoče, ni nobenega dvoma in ni treba mnogo razmišljati. Vodili bomo vseskozi delavsko strokovno politiko.

Vsa poročila so bila z odobravanjem sprejeta. Tov. revizor Šronc je predlagal občnemu zboru absolutorij, kar je bilo soglasno sprejeto. Možje in fantje, novi odborniki so nam porok, da bo naše delo in gibanje v bodoče še živahnije.

Tov. načelstveni tajnik JSZ je poročal o vprašanju vrhovnega strokovnega sveta, ovirah in zaprekah skupne strokovne fronte, ki so stvarne in namišljene. Omenjal je delo centrale, pereče vprašanje sanacije bratovskih skladnic in drugo.

Oglasili so se še tov. Bertonec, Ravnik, Arnez in Ambrožič. Pokazalo se je,

Joseph Wittig — prev. M. J. M.:

Otroci z ulice svetega Lavrencija.

Da je visoko v gorah lepo, kakor tudi na sedlih in vrhovih, v soteskah in dolinah, so pesniki spoznali in povedali že davno in polagoma so pač tudi drugi ljudje isto spoznali. — Tam zgoraj se more iznenada tudi mala človeška duša razprostraniti. Saj vidi prav mnogo neba in prav mnogo lepe zemlje. Biti more čisto prosta, igrati se more s solncem in senco, kakor hoče. Tam more vzleteti v neskončni prostor in se lahko spet skrije v dolini in grmovju. Vsa sladka drhtenja samotnosti in skritosti lahko zasleduje. V luči in temi plava in lebdi okoli njega skrivnostno božje bitje.

Prav malo jih pa ve, da more biti tudi v četrtem nadstropju velemestne hiše nekaj sličnega. Verujte mi, ker jaz sem vse detinstvo preživel v gorah in potem nekaj let tudi v četrtem nadstropju neke hiše na Jelenovi cesti v Breslavi. V vsem življenju ne bom nikdar pozabil solnčnate izbe, ki je ležala kakor na gorskih višavah. Spodaj se je širil prostrani samostanski vrt tja do Lavrencijevega pokopališča. V ozadju je stala lična cerkva z vitkim stolpom.

Posidne cvetke so rasle ob njem v višino in leto za letom je prihajal blisk z neba, da si je odtrgal listič ali cvetko od njih. Dalje so se vrstile nizke delavske hišice Lavrencijeve ulice, stisnjene, sključene, trudne od starosti pod preluknjanimi, s škodami kritimi strehami, razbojniške votline in potepuška gnezda s skrivljenimi in do smrti trudnimi ali nasilnimi ljudmi, z mnogo ljubezni in sovraštva in z nešteto mnogo otroki. Tam spodaj je zvonil samostanski zvonček svoj Ave Marija tako sladko in tegobno čez kraljestvo božje in čez kraljestvo hudičev. Svetla čednost in temno zločinstvo sta cvetela in plamenela tam spodaj in jaz sem smel stanovati tu zgoraj na svobodni višini sredi v jutranjem solncu. Tako čisto sam! Teta, ki je pri srednjem samostanu vratarila, je prihajala šele ob poznih večerih in iskala pokoja v mali, temni, stranski sobici. Na drugi strani stopnišča je stanovalo še neko plaho, prastaro bitje, neka gospodična, ki je imela kakih sedemdeset let; bila je zelo majhna, tenka kot igla ter čisto lahna in tiha. Nikomur ni odprla vrat. Ostali prostori četrtega nadstropja so bile podstrešnice, od katerih mi je zlasti ena, ki je stala prazna, posebno ugajala. Pogosto sem šel vanjo, ne le, da bi skozi majhno strešno okno zrl na življenje Jelenove

preveč lenobe. Poganstvo se nam je pa zdelo kot svetla, vesela, z rožami cvenčana jadrnica, ki prosto in lahko drsi čez valove, krščanstvo pa kot eden od temnih čolnov za premog, ki so jih brodarji s težavo vlekli z vrvmi vzdolž Odre. Vse resno in žalostno se nam je oznanjalo v imenu Kristusa, vse veselo, cvetoče, sladko, kar smo mi z nekim uporom, končno pa vendarle s skrivnim veseljem uživali, nam je pel pogan Horacij v svojih latinskih pesmih. To je bilo vendar vse napak, zakaj vse čudovito božje stvarstvo, svetli solnčni sij, duhteče rože, rdeča lica, vrisajoča radost v naših mladih srcih, vse to je od Očeta, ki nam ga je oznanjal Kristus. V svoji dobroti je dal to tudi poganom, toda prava last je pa kristjanom, ker so božji otroci. Napak je bilo, da so nam dajali piti samo iz poganskih vrelcev, namesto da bi nas vodili k veselemu studenčku ptičjega pridigarja Frančiška iz Assisija ali veselega prijatelja mladine Filipa Nerija. — O krščanstvo, ti svetla luč, ti velika radost, ti bogata milost, bogatin mladostnega veselja, Bogu bodi večna hvala in čast, da sem te kmalu zopet našel. Mnogi otroci iz Lavrencijeve ulice so morali priti in me vprašati po tebi, da sem spet spoznal tvojo lepoto in tvoje bogastvo, ko sem dajal odgovor. (Nadaljevanje.)

da je v nas vseh jaka, čila moč, katere usmerjenost bo le treba docela prav naravnati in predstavili bomo silo, s katero bo moral vsakdo na Jesenicah računati. Tov. predsednik je zaključil občni zbor ob 1 popoldne.

Tobačni delavci

Ljubljana. Po sklepu odbora zveze tobačnega delavstva se bo vršil v četrtek 25. aprila 1929 ob pol 6 zvečer v konsumovi kleti, Kongresni trg 2 redni letni občni zbor Zveze tobačnega delavstva s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora in nadzorstva. 3. Volitev novega odbora in nadzorstva. 4. Slučajnosti.

Odbor je uverjen, da se članstvo zaveda važnosti tega občnega zbora, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe.

Tobačno delavstvo se skozi vso povojno dobo nahaja v skrajno kritičnem gmotnem položaju. Neštivilne široko utemeljene spomenice, kakor tudi osebne intervencije, ki jih je tobačno delavstvo naslovilo in poslalo na merodajna mesta v svrhu izboljšanja položaja tobačnega delavstva, so ostala do malega brezuspešna. Ne samo zahteve, tudi neštivilne prošnje katere bi omeščale celo kamen, so romale v koš. Organizacija je storila v polnem in tudi vedno ob pravem času svojo dolžnost. Če je želo vse prizadevanje neuspehe, ni iskati krivde za to v organizaciji, kakor to menijo razni godrnjači in zabavljači, katerih med tobačnim delavstvom ne manjka, ampak leži krivda tam, kjer se odloča o usodi tobačnega delavstva. Kje se odloča o usodi tobačnega delavstva, to ve brez dvoma sleherni delavec tobačne tovarne. Le namenoma in iz golega demagoštva vzbujajo nekateri slabo razpoloženje med delavstvom, četudi vedo, da s tem pljujejo v lastno proletarsko skledo. Sploh se je razpaslo med delavstvom mnogo slabih lastnosti, ki organizacijo in prizadevanja zavednejšega delavstva ovirajo. Iz vrst tobačnega delavstva je izginilo tisto staro tovarištvo in medsebojno zaupanje, medsebojna pomoč. Duh solidarnosti vsega tobačnega delavstva je nadomestilo nespametno prenehanje za orehove lupine. Kako smo bili vsi vedno v času potrebe edini, ko je prihajal med nas naš Krek. In v tej edinstvi in slogi smo tudi kaj dosegli. Danes pa smo drug proti drugemu, drug drugega »žre« in grize za hrbtom. Treba je, da vsaj sedaj ob našem občnem zboru te stvari premislimo in naredimo njim odločen konec. Kajti od razmer, ki vladajo danes med tobačnim delavstvom imajo profit le tisti, ki sedijo na gotovih stoli, po hrbtih delavstva pa vedno hujše poje svojo pesem bič izmzgavanja in izkoriščanja.

Plače in ugodnosti, ki smo jih imeli svoj čas, se ne dajo priboriti v enem mesecu, niti v enem letu. **Potrebna je premišljena in vztrajna borba, ki bo morala trajati cela leta.** Nekaj se doseže danes. Cesar se ne, je treba jutri. Tako mora biti naše geslo! To je tudi geslo vsake poštene in zares delavske strokovne organizacije, kakor tudi vsakega pametnega človeka.

Gotovo pa bodo med nami vedno ljudje, ki imajo silno široka usta in dolg jezik, da bi pa stvarno prijeli za delo, za to jih ne boš dobil. Ti ljudje žive le na račun nevednosti delavstva. Znaajo za naša silna prijetna govoriti in jim zato marsikdo nasede. Ti ljudje največ škodujejo stremljenjem in prizadevanju zavednega dela delavstva, ki se bori tudi za koristi tistih, ki stoje ob strani in se njihovemu trudu celo posmehujejo. S tem je podana tudi škoda za vse delavstvo. Zato mora tobačno delavstvo te ljudi izbaciti iz svoje srede z ozirom na svojo lastno korist. Zato je naš sklep že sedaj pred občnim zborom, da bomo s temi ljudmi pošteno obračunali, da jih bo še dolgo glava bolela.

Bolniški strežniki

Ljubljana. V petek 19. aprila ob pol 8 zvečer se bo vršil v prostorih JSZ, palača Delavske zbornice, Miklošičeva cesta redni letni občni zbor strokovne skupine bolniških uslužbencev v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročilo odbora in nadzorstva. 3. Volitev novega odbora in nadzorstva. 4. Slučajnosti. — Tovariši, tovarišice! Brez dvoma smo vsi uverjeni, o važnosti

in potrebi organizacije. Občni zbor, kateri polaga račune za izvršeno delo in začrta načrt za bodoče delo, pa je za nas vse še posebne važnosti. Čeravno so nekateri omagali sredi dela in pota za izboljšanje našega gmotnega položaja, nas to ne sme motiti pri nadaljnjem prizadevanju za popolno dosego onega, kar moremo doseči, če bomo složni v delu in edini v duhu. Na občnem zboru naj nikogar ne manjka!

Kamnoseško delavstvo

Ribnica na Pohorju. Po enem letu dela organizacije smo se sešli, da položimo račune in si začrtamo smernice za bodočnost. Zbralo se nas je lepo število, toda za delavski center kakor je naša Ribnica, vsekakor mnogo premalo. Tovariši, kateri smo organizirani in prihaja do nas naša tiskana beseda, pomnimo eno: Kolikor moči, toliko pravice!

Poročala sta tov. Kores in Rozman, katerih izvajanja so navzoči odobraval. Pri tej priliki se nam zdi potrebno povedati tistim, ki še vedno gledajo organizacijo nekako postrani sledeče: Cigavo je delo, da se je v zgornjem kamnolomu uredila delavska kuhinja, v spodnjem pa pred kratkim izplačilo, na katero je moralo prej delavstvo čakati več ur? Novi delovni red in nešteto intervencij, katere so izvršili posamezni zaupniki? — Vse to je delo organizacije, kajti danes v družbi posameznik ne pomeni popolnoma nič. Kaj nas pa čaka v dogledni bodočnosti? Ustanovitev in pametna uredba delavskih podpornih fondov, pridobivanje novih članov za organizacijo, ureditev vajeniškega vprašanja itd. Kdo je zopet poklican, da to izvede? Strunna strokovna organizacija, katero tvorimo mi sami. Ako v članih ni zavednosti, ako zaupniki organizacije ne vršijo svojih dolžnosti, je s tem oškodovano celokupno delavstvo pa tudi vsak posameznik.

Tovariši! Bilanca našega dosedanjega dela je zadovoljiva. Toda prej ne smemo mirovati, da bo slednji delavec v organizaciji. Prihodnji občni zbor naj bo izraz celokupnega kamnoseškega delavstva. Zato na delo tovariši! Čas hiti, delajmo, da nas novi dogodki ne dobijo nepripravljeni! — **Kamnosek.**

Delavsko zavarovanje v Jugoslaviji.

Ministrstvo za socialno politiko je izdalo statistiko zavarovancev za mesec november 1928. Število vseh zavarovancev znaša 637.333 ali 5,3% vsega prebivalstva Jugoslavije. Najvišji je odstotek zavarovanega prebivalstva v Sloveniji (11%), najnižji v Dalmaciji in Črni gori (2,6%). Od vseh zavarovancev odpade na okrožne urade s trgovskimi blagajnami 516.000, ostalo pa na rudarske bratovske skladišnice in železničarski bolniški fond (45.787—75.400).

Veliko delavstva seve tudi ni zavarovanega, predvsem pa ne poljedelsko, ki se ceni na 50.000; število ostalih nezavarovanih delavcev se pa ceni na 10% zavarovanega tako, da je v Jugoslaviji delavstva okoli 800.000 ali okroglo 1 milijon. V novembru je seve število zavarovancev že padlo. V oktobru 1928 imamo gotovo najvišjo številko zavarovancev pri okrožnih uradih in trgovskih blagajnah namreč 605.845, od teh moških delavcev 78,51%.

Po mezdih razredih je najmočnejši 12. razred (108.195), sledi mu 1. razred — vajenci (86.232). Povprečna zavarovana mezda je znašala na dan 26,48 dinarjev, za moške same 28,06 dinarjev. Če odštejemo od oktobrske številke zavarovancev SUZORA vajence in ženske, imamo okroglo številko 400.000 družinskih očetov; če jim prištejemo še rudarje in železničarje pa okroglo 500.000 družin, ki so vse odvisne od dobrot zavarovanja. Če pa prištejemo še neporočene ženske, od katerih ima marsikatera nepreskrbljene otroke, pa ta številka še visoko zraste. Povprečna zavarovana mezda nam kaže, kako slabo je plačano naše delavstvo.

Iz teh številk razvidimo še nekaj, namreč da je zavarovanje za več kot 3 milijone ljudi življenjske važnosti. Tisti, ki bi tedaj hotel to zavarovanje odpravljati, bi ravnal naravnost proti interesom širokih plasti najubožnejšega dela državljanov naše države. Naloga države je torej, da to zavarovanje z vsemi silami podpira.

Strokovna organizacija.

Strokovna organizacija je tako rekoč vojašnica za delavstvo, da se more uveljavljati v sedanji družbi in se pripravljati za bodoče naloge.

Sedanja kapitalistična doba meri družabni in gospodarski razvoj z denarnega vidika in pa z vidika lastne udobnosti. Radi tega brezobzirno stremenje po gospodstvu, po nadmoči, četudi in največkrat na stroške drugih.

Pri takem naziranju sedanje družbe ne more biti govora o poštenosti in o človečnosti. Delavec ni v tem gospodarstvu več človek, ampak je postavljen v tovarni v isto vrsto s strojem, katerega se lahko paslužujem, če hočem; morem ga pa tudi vreči na cesto, če se mi zljubi. Kapitalistično gospodarstvo stremi in mora stremeti za tem, da prepreči proletariatu vsako duševno življenje; da mu odvzame vsako sredstvo za izobrazbo in napredek. **Proletariat ne sme priti do lastnega mišljenja in presojanja, ostati mora neuka, topa masa, ki se ne zanima niti za lastne zadeve, masa, katero se more pošiljati tudi v politično vrvenje po poljubnosti.**

Dokler bo v družbi tako naziranje, ni govora o boljši bodočnosti proletariata, ne more biti govora o družbi, v kateri naj ne bo človek suženj materialnih vrednot, materializma, ampak materialne vrednote v službi človeka in vsega človeštva, v njegovo srečo in v njegov dobrobit. V pošten in pravični družbi bo veljalo le delo, delo za skupnost, za splošni blagor. V taki družbi bo veljal največ tisti, ki bo za splošnost največ doprinesel.

Ako hoče delavstvo ustvariti tako družbo, družbo pravičnosti in poštenosti, družbo zavednega dela, mora imeti za graditev te družbe tudi dovolj sposobnih graditeljev. Taki pa morejo biti le **globoki, požrtvovalni značaji.** Roditi se morajo ven iz mase, iz proletariata, ki bo — vsaj podzvestno — prežet od čuvstva za svoje veliko poslanstvo.

Strokovne organizacije morajo posegati nujno v vsakdanje boje — za boljše mezde; za znosnejše delovne pogoje. To je nujno. Ni pa kljub temu njihov glavni namen. Ako bi bil, potem ne bi vodile delavstva v delavsko miselnost, ne bi niti duhovno ustvarjale družbe, kjer velja le delo, ampak bi delavstvo enostavno vraščale v meščanstvo, v kapitalistični družabni sistem.

Glavni cilj strokovnih organizacij pa mora vendar biti, da ustvarjajo in vzgajajo novega človeka, da odstranjujejo iz njegove notranjosti meščansko miselnost, da premagajo človeka kapitalista najprej v delavcu samem.

Sicer bo kdo trdil, da je to naloga delavskih kulturnih organizacij. Gotovo. Toda le v tem oziru, da bistrijo pojme, da kažejo pota, da prožijo sredstva za izobrazbo. Saj kulturne organizacije nikdar ne morejo zajeti v svoje okrilje tako širokih mas kot delajo to baš strokovne organizacije. Naloga strokovnih organizacij je pa v prvi vrsti, da izklesajo iz surovega materiala idejo. Umetnik se mora učiti, študirati. Svojo vrednost pokaže pa šele takrat, ko vzame v roke neobdelan kamen in prične voditi njegov duh dleto po njem, da vzraste dovršen umotvor.

Kakšen mora biti proletarec kot nositelj in graditelj bodoče družbe?

Učitelj mu budi naša sedanja doba. Kakšna je? Ljudstva in narodi v največji sili in bedi. Npravna, duševna in politična zmeda. Razrvanost duševne notranjosti. Razkroj vseh vrednot. Nobenega vodstva, nikakih visokih ciljev, nobenega pota več v svobodo, nobene ljubezni, nobenega smisla za skupnost. Največji propad. Žetev materialističnega udejstvovanja družbe!

Sedanja pota vodijo v pogubo. Za proletariat je jasno, da ne sme iti po teh potih, ako naj bo njegovo udejstvovanje v korist in srečo vsega človeštva.

Proletariat mora biti močnejši, kakor so sedanji nosilci družbe. Proletariat potrebuje silne moči. Njegovo silo mora prevevati popolnoma nov duh. Čut globoke odgovornosti. Jasno hotenje, radi tega čisto določen cilj. Brezmejna požrtvovalnost. Vsak za vse brate in vsi bratje za vsakega. Današnji brezdomovinci in izkoriščanci morajo postati skupna, homogena masa, tako rekoč za rotniki na življenje in smrt za člove-

štvo. Zato je pa potrebna globoka, ne-sebična ljubezen. Spričo splošne bede delavskega razreda, spričo splošne bede človeštva mora vsak proletarec brez-pogojno svoje lastne koristi žrtvovati tudi splošnosti, proletarec mora soodreševati.

Radi tega je velika umetnost voditi strokovno organizacijo. V prvi vrsti morajo biti njeni voditelji v resnici prežeti in se zavedati pomembnosti in visokosti svojega poslanstva. Biti morajo pravi, dosledni in odkriti strokovničarji. **Izgraditev bodoče družbe je tako veliko, skoraj nadčloveško delo, da ga zmore le celokupnost vseh izžemanih, brezpremoženjcev in brezdomovincev. Dosledne in iskrene strokovne organizacije so pa tudi najbolj pripravne, da ustvarijo to skupnost.** V interesu delavstva in v interesu osvobodilnega boja za celo človeštvo bi bilo, da bi izginili iz delavskega gibanja ljudje, ki vidijo v delavstvu le sredstvo za razne politične cilje in kombinacije ali pa za udejstvitev svojih osebnih hotenj.

Po svetu.

Minuli teden je avstrijski kancler prelat dr. Seipel presenetil svet s svojo demisijo. Z njim vred je solidarno odstopil ves kabinet.

Pravega zunanjega povoda za demisijo ni bilo. Vendar je pa avstrijska desničarska vlada imela vedno težkoče radi močne socialno-demokratske opozicije. Seipel se je naslanjal nekaj časa na Velenemce in Landbundovce, zadnji čas pa se je hotel približati z nekaterimi koncesijami socialnim demokratom (stanovanjska zaščita!). Vendar pa ni mogel upati, da bi dalj časa mogel vzdržati, ker so si vladni zavezniki in opozicija v popolnem nasprotju in bi koncesije na obe strani zavzele le prevelike dimenzije.

Dunajski izstopi. V letu 1927 je izstopilo na Dunaju iz priznanih veroizpovedi 31.700 oseb. Izmed teh iz katoliške cerkve 28.840. Pred vojno je skupno izstopilo letno okoli 2500 oseb. V povojnih letih jih je izstopilo skupaj preko 140.000, med temi čez 120.000 katoličanov. To so katastrofalne številke. Kaj se godi v dušah teh tisočev? Kdo je kriv? Politika!

Proti vojni. Vrhovni vzgojni svet je sklenil, da se dostavi vsem šolam knjige in spisi, ki propagirajo misel svetovnega miru in bratstva med narodi. Iz šolskih knjig se morajo odstraniti vsi sestavki, ki bi mogli netiti in gojiti sovraštvo proti drugim narodom. V šolah se morajo vršiti predavanja, da se že v mladini vzgoji ideja svetovnega miru. To je v Grčiji!

8 urnik. Že od 11. marca sem zaseda upravni odbor mednarodnega urada dela. Obravnava se poročilo za letošnjo konferenco o washingtonski konvenciji (8 urnik) in predlogi o spremembi te konvencije.

Shod belgrajskega delavstva. Belgrajska delavska zbornica je sklicala v svojo dvorano shod delavcev, da jim raztolmači vprašanje delovnega časa. Poročal je tajnik Pavičević. Deputaciji delavskih zbornic je dejal minister za soc. politiko, da z novo uredbo nikakor ne namerava kršiti zakona o zaščiti države. Obljubil je, da bo končni načrt uredbe predložil zbornicam v izjavo. Ministrski predsednik general Živković je izjavil, da sprejema vlada mišljenja delavcev in poslodavcev na znanje. Reševala pa bo vprašanje brez ozira na eno ali drugo, ampak bo imela pred očmi edinole interese države. Skušala bo zaščititi delavca pred izrabljanjem poslodavca a tudi poslodavca pred majorizacijo od strani delavcev.

Ona: »Jaz bom poročila le tacega, katerega premoženje izkazuje vsaj pet ničel.«

On (triumfirajoče): »O draga moja Karlina, moje ima same ničle.«

Izdala se je. Mlada žena: »To je pa vendar od sile, kako slabo ti je tvoj krojač prišil gumbe. Tegale sem morala že štirikrat prišiti.«

Gospa Hladejeva: »Koliko časa so pri vas trajali medeni tedni?«

Gospa Hlebčeva: »Toliko časa, dokler nisem privikrat od moža zahtevala denar.«

Dr. France Debevec:

Kako se čuvamo jetike?

Poleg doslej naštetih, pogostnejših načinov okuženja poznamo še druge, manj pogostne: Kužne klice se lahko prenašajo z nezavretem ali nesteriliziranim (nerazkuženim) mlekom krav s tuberkuloznim vimenom. Otroci, ki takšno mleko pije, lahko oboli zlasti na jetiki trebušnih organov, v prvi vrsti črev in trebušne mreže.

Kužne snovi prenašajo tudi muhe in drugi mrčes, ki pride v dotiko z okuženim materialom. Zato velja pravilo: inficirane predmete čimprej razkužiti! Stan, posteljo, pohištvo v sobi bolnikovi je treba stalno, dnevno čistiti (z vodo, milom, sodo, brisati z vlažno krpo).

Vsi ti nauki o čuvanju, snagi, razkuževanju se nam na prvi pogled zde kaj komplicirani, zapleteni. V bistvu pa je vsa zadeva zelo preprosta.

Bistveno pravilo glede čuvanja pred to boleznijo obstoja v 1. **pravilnem ponašanju bolnika pri kašlju** (oddaljenost od obolenca vsaj za poldrug meter; bolnik naj drži pri kašlju glavo v stran, ročec pred ustmi), 2. v **snagi bolnika in okolice**.

Seveda, vsa ta pravila ne pridejo takoj v meso in kri. Toda le kratek čas je treba tako ravnati, pa bo navada postala — železna srajca. V mnogih državah delujejo v svrhu razlage in primerne ureditve domačih razmer okoli tuberkuloznega bolnika posebne, poučene sestresusmiljenke, ki na licu mesta vplivajo na izvajanje prave higijene.

Mogoče bo kdo mislil, da vse takšno potrebno in koristno početje podira lepe odnose med deco in roditelji, češ, če se morajo le-ti eden drugega tako zelo ogibati, potem pač trpi ljubav in sklad-

nost med njimi. Skušnje so pokazale drugače. Otroci so namreč za priučenje teh in sličnih odnošajev tako zelo do- vzetni, da se v najkrajšem času uže v situacijo in vestno izpolnjujejo pravila čuvanja pred morebitnim okuženjem.

Ako se bolnik prav obnaša, je previden v občevaranju z drugimi, gleda na snago, potem ne obstoja več znatna nevarnost za okuženje. Takšen bolnik je res vsega spoštovanja vreden. Na drugi strani pa more biti ravno nepreviden, brezobziren bolnik vir mnogim novim okuženjem in obolenjem.

Čez hribe in doline

Jesenice. — Opozorjeni po odgovoru člana SMRJ iz Ljubljane na nesramne napade jeseniškega dopisnika »Delavca« na našo organizacijo, smo prisiljeni povedati resnico. Na psovke, ki so znak kulture bivših avstrijskih »feldvebelnov«, katerim pripada pisec, o »črnih črvih« seveda ne odgovarjamo. Ugotoviti pa moramo:

1. Ker ima tudi naša organizacija interes na tem, da sodeluje naravnost v upravi krajevnih bratovske skladnice, smo se razgovarjali z grupo SMRJ za skupen nastop.

2. Ob priliki skupščine pa smo doživeli isto kot pred tremi leti. Od strani večine, katero si je pridobila grupa od SMRJ s pomočjo popolnoma krivičnega volilnega reda, se nam je reklo, da nimamo mi tu ničesar iskati in da na kaj takega ne pristanejo oni nikdar. Povdarjamo, da so to socijalni demokratje!

3. Pri kritiki računskega zaključka od strani zastopnikov delavcev, pa pač nismo pričakovali tako globokega poklona. Laskava zahvala za to uslugo iz vrst podjetniških delegatov nam je pač razumljiva.

4. Obregovanje ob občinski odbore na skupščini bratovske skladnice pa je vsekakor politično. Tudi uslužni demantiji na tem prav nič ne spremene. Dejstvo je tu! Zlasti pa to trditev še podkrepljuje okolnost, da se je kritikovalo stanje cest le ene občine, to je jeseniške. Seveda se taka kritika v gotovih ušesih zelo prijetno sliši. Zato se jo krije. Zakaj se ni omenilo stanja cest v občini Koroška Bela, kjer se gazi blato še sredi poletja skoro do kolen? Iz tega nujno sledi, da se je kritikovalo s čisto prozornim namenom.

5. Posebno poglavje so nezgode v tovarni. Uverjeni smo, da še danes ni v celoti ustrezno v tem pogledu predpisom zakona. Koliko je pri nezdah krivo delavstvo samo, pa se ima po našem mnenju razpravljati na delavskih sestankih in ne vpričo zastopnikov kapitala. Taka izvajanja bi se mogla označiti kot denunciranje delavstva.

6. Že dalje časa se opaža prav posebno in obenem silno značilno postopanje od strani voditeljev socijalnih demokratov napram podjetju.

7. Ako celo menijo sodrug, da se tako dela »štimmunga« za pogajanja za revizijo akórdnega sistema itd., se bodo pač gotovo ukanili. — Tudi v strokovni borbi mora vladati načelo poštenja! — Kar se že nekaj časa sem uganja, delavska strokovna politika to ni! Slučaj Javornik! Stvarnega in trdnega uspeha za delavstvo ni nikakega. Nasprotno izgublja delavstvo pridobitev za pridobitvijo. Soodločevanje pri sprejemanju novih delavcev. Vsekakor zahteva splošen interes delavstva KID, da k vsemu temu ne molčimo več.

Stric: »No, Ciril, najbolje bo, da mi kar vse tvoje dolgove napišeš.«

Nečak (visokošolec): »Tako! stric, a samo malo potrpi, da tintnik napolnim.«

Razno.

Mehikansko. V deželi večnih revolucij razsaja še vedno huda državljanska vojna. Poleg strašnih grozot nudi tudi mnogo zanimivosti. Tako je n. pr. general upornikov Eskobar na svojih roparskih pohodih toliko naropal, da je naložil v neko ameriško banko 100 tisoč dolarjev, pa še v zelo zanesljivo, ker z gotovostjo pričakuje zanj neprijetnega kenca te »vojske«. Njegova žena je pred nedavnim »odpotovala« v Združene države s precejšnjo množino zlata. — Gotovo je, da bo vlada zopet v kratkem gospodar položaja. Ti upori nimajo z borbo med cerkvijo in državo nič skupnega. Katoličani se jih ne udeležujejo.

Pametno. Mussolinijev ministrski svet (on sam ima 7 ministrstev) je 17. januarja sklenil, da pridejo za državne in privatne službe vpoštev poročeni pred samei, družinski očetje pred poročenimi brez otrok. Enako se postopa pri dodeljevanju stanovanj. — Mussolini je izdal pred časom okrožnico, da naj ga vsi pametni ljudje podpirajo v boju proti čezmernemu uživanju alkohola in nikotina. Nova dovoljenja (licence) za gostilne in sploh za prodajo opojnih pijač se ne bodo izdajala.

Mlada žena (opolodne pri obedu): »No, kako ti ugaja zrezek?«

On: »Prav dobro. Toda, zakaj ni nobene omake?«

»Omaka,« se je začudila ona, »saj mi jo mesar ni dal zraven.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1348.50 Din, za 100 avstrijskih šilingov 798.23 Din, za 1 dolar 56.71 Din, za 100 francoskih frankov 221.49 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.09 Din, za 100 lir 296.50 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kuret

Drobna rečna rokava ločita drug od drugega ter oba skupaj od obrežja. Veliki Étienne je odhajal na svojo vsakdanjo pot.

Globoka tišina ga je obdajala. Jedva si slišal krič vodne sloke, ki je prhutnila s krili in pričela s pašo v mokri travi. Povodenj je bila uplahljena. Modri valovi, pomešani ponekod z motnimi tokovi, še niso imeli leska razen okrog sipin, kjer je bila voda nizka in se je sprasto delila.

Čolnar je razmišljal: »Preveč jo ljubim, moram ji povedati.« In čoln je drsel po gladini. In dan okrog njega se je svetlilal čedalje bolj.

Zaplul je v tesnejši preliv, kjer je tok skoraj zamiral. V okrilju obeh otokov je v blatu bujno rastle ravnino in zeleno trsje ali pa je polomljeno v rumenih plateg ležalo na Loiri. Tu je bil razpostavil vrše po tolmunih. Odprtine so bile naravnane za tokom. Skozi eno uro je Étienne krepko delal. S svojim železnim kavljem je dvigal vrbove pasti kamor so se bile ujele jegulje, odstranjal je travnati čep, spravljal ribe v za to določeni prostor v prednjem delu čolna ter metal na dnu pritrjene vrše spet v vodo. Lov je bil dober. Étienne je obšel tudi vso obalo otoka Hérona. Na konici otoka pa, kjer se je odpiral pirmilski rokav in je bila voda širja in je hrumela, kjer je bila leva obala s svojimi kmetijami in s trgov Saint-Sebastienom vsa zavita v meglo, je vstal, pustil, da je drog zaplaval v toku in iz polnih prsi in dvignjene glave je zavpil:

»Hoj, vi iz Gibraye, hohoj!«

Sličen zadušeni klic mu je odgovoril z obale. Oni iz Gibraye so ga bili slišali. Čakali so kdaj se pripelje mimo mauvski ribič. V nekaj minutah je bil ves prednji del čolna naložen z jerbasi. Zeljne glave, luk, redkvice so segali povsod čez rob in viseli nad reko. Svežnji korenja so se vrhunčili nad njimi, z njimi solata, šopi kislice in trije šopki kapucink, ki jih je bil Étienne posadil na vrh svojega zelenega gradiča kakor zastavico. Do lastne višine je bil natovoril zelenjadi. Sam pa je sedel na zadnji konec čolna, udaril trikrat z veslom, zaplul v

široko strugo in se prepustil toku. »Da, govoril bom z njo danes zjutraj. Ne morem več molčati.«

Loira se je prebujala. Hrup klopota je pel z vrbja. Čolni ribičev na losose so tu pa tam rezali vodno gladino, ki je plamtela v globini in se polnila z bledozlatim sijem. Ogromni obrisi mesta so na nešteti krajih prodirali meglo, ki je še plavala in ležala nad vodo.

Étienne pa je bil negiben in srce mu je utripalo. Ustne so mu drhtele od besed, ki si jih nikdar ne bi upal izreči. Čakal je trenutka, da se iznad megle in jamborov in vrhov jagnedi z otoka sv. Ane ob vhodu v veliko Loiro prikaže hiša, majhna, visoka in bela kakor svetilnik...

* * *

Pri oknu svoje sobe je Henrietta končavala z zapenjanjem svojega črnega života, ki ga je nosila vsak dan. Hotela ga je videti in vendar ni prav nič mislila na to. Revežem so ure kratko odmerjene. Le kdaj se vozi mimo? Étienne ji tega ni povedal. Dekle si je mislilo: »Tako malo časa imam, da ga tu čakam...«

Oči so ji blodile po pokrajini od Ducovih travnikov do Trentemoulta. Nenadoma je zagledala čoln, ki je prihajal po sredi Loirinega toka. Zavil je ob konici otoka St. Anne. Videla je tri šopke kapucink, zelene jerbase in dolgega Étiennea, ki je bil vstal.

Ni več krmaril. Spustil je bil krmilno veslo. Prepustil se je toku na še prazni reki in je gledal proti beli hišici. Henrietta je stala vzravnan ob oknu. Opazil jo je. Stopil je skoncema na klop, da bi ga bolje videla in z obema rokama ji je poslal dva poljuba.

Henrietta je zardela.

»Oh, ta Étienne!« je dejala. »Predrzen postaja.«

Šla je od okna. Pa se je eno minuto za tem vendar vrnila... Étienne je bil udaril z drogom in čoln zasukal. Izgubljal se je že med luksuznimi jahtami in med čolni malega trentemoultskega pristana.

Dekle je do konca pospravilo svojo sobo.

Smejala se je ob misli na Étiennea. Obljubljala si je, da ga pošteno ošteje. Malce rdečice ji je bilo ostalo na licih.

Ko je šla skozi kuhinjo, da odide na delo, ji je dejal stari Madiot:

»Kaj ti pa je danes, deklič? Živa si kakor belica.«

Zares je stežka privzemala spet svojo vsakdanjo zunanost, ki je bila nekam resna, nekam hladna do pogledov z ulice. Šla je po stopnicah, zaprla vrata za sabo in prav pred seboj je zagledala dolgega Étiennea, ki je slonel na eni izmed akacij, rastočih ob pečini...

Srce ji je burno zaplalo. Začutila je, da je vsa zmedena in v zadregi. Étienne se ji je približal in smeh in nemir sta mu bila na obrazu. Čez pleteni oprsnik je bil oblekel črn telovnik in prazni klobuk je bil posadil na plavalaso glavo.

»Čakal sem vas,« je dejal.

Henrietta mu je skoraj plašno podala roko. Hiše ob Ermitagški ograji so se spuščale navzdol po klancu in vsaka je imela pred vrati svoj kup otrok in na oknih zvedave ženske obraze.

»Ali se lahko malce razgovorim?« je vprašal Étienne.

»Če me hočete pospremiti do Jame,« je odgovorila Henrietta. »Pomeniva se lahko spotoma.«

Vendar sta oba nekaj minut molčala. On je gledal v goščo ladijskih rajn, ki je izza njih vstajalo solnce, njej pa je šel pogled po domačnosti nizkih vrat, stopnic, oken, ki so se vrstile ob poti in ki se je od njih glasilo venomer: »Dobro jutro, gospodična Henrietta.« »Bog daj, Vivienka,« je odgovarjala. »Dobro jutro, Esnaultka. Bog daj, Marcella.«

Ko pa se je pričelo nabrežje, je bilo konec misériskega griča. Obdale so ju kmalu gruče delavcev in postopačev po pristanišču, neznan obraz, brezimena množica, ki sta se oba med njo počutila kakor v samotni. Dolgi Étienne se je ojunačil. Od strani je začel opazovati rožnati obraz lepega dekleta, ki je drobilo stopinje ob njegovi strani. V molčeči soglasnosti sta se izognila gruči nosačev, ki so razkladali ladjo, natovorjeno z žitom, in nadeljevala pot vzdolž ob Loiri. Naletela sta na velik kup vreč s sadro. Bilo je zatišje kakor nalašč. Ustavila sta se. In zaživelo je sedaj v napol prebuženem mestu dvoje zaljubljenecv več, ki sta prav blizu stala drug ob drugem in govorila prav tiho in brez kretenj, da ne bi vzbudila pozornosti.

»Jaz pač,« je dejal dolgi Étienne, »nisem mogel več vzdržati tako...«

»Kaj mi imate povedati?« je vprašala Henrietta.